

Sköterskebristen

I Sahlgrenska sjukhuset i Göteborg står för närvarande tio avdelningar eller ungefär en tiondel av totala antalet vårdavdelningar stängda till följd av sköterskebristen. Svenska Dagbladet har intervjuat personalchefen vid Göteborgs sjukvårdsstyrelse Erland Arntbäck om situationen och fått reda på att under tiden 1 maj till 30 september sex avdelningar varit stängda på grund av semestrar. Med ett gynnsammare rekryteringsunderlag skulle icke ett så stort antal avdelningar ha behövt stängas under denna tid, meddelar herr Arntbäck. Men även efter semesterperioden finns det fyra avdelningar vid sjukhuset som står tomma: två kirurgavdelningar, en vid jubileumskliniken samt en vid hudkliniken, sammanlagt 97 vårdplatser.

Vid Borås lasarett har man en nyuppförd flygelbyggnad där tre avdelningar kommer att stå outnyttjade så länge man inte lyckas skaffa minst tio sjuksköterskor. Det gäller här de nya hud-, röntgen- och gynekologavdelningarna. Under nästa år färdigställs ytterligare en stor avdelning som skulle kräva tjugo nya sjuksköterskor.

I Lund har de båda neurokirurgiska kliniker- na normalt 62 platser varav för närvarande endast 24 står öppna. Detta har medfört att svenska patienter i stor utsträckning måst överflyttas till Köpenhamn för hjärnkirurgiska operationer, ty i Köpenhamn är den neurokirurgiska kapaciteten ett par tre gånger större än den svenska per invånare räknat. Detta beror till stor del på att de danska sjuksköterskorna nyligen fått en avsevärd löneökning vilket medförde att de danska sjuksköterskor som tidigare tjänstgjorde i Lund snabbt försvann hem igen. För ett och ett halvt år sedan förnyades neurokirurgen i Lund och blev i alla avseenden toppklassig men fullbelagt har man ännu icke haft och sker ingenting radikalt med sjuksköterskelönerna också här hemma så betvivlar t.f. överläkaren Stig Jeppson i en intervju för Svenska Dagbladet att det blir bättre inom rimlig tid.

I Stockholm är förhållandena lika illa. Av 1.325 heltidsanställningar för sjuksköterskor var 234 vakanta och av 101 deltidstjänster stod 27 under vakans så sent som den 4 oktober. På Kronprinsessan Lovisas barnsjukhus är avdel-

ningar med sammanlagt 25—30 platser stängda och tio sköterskor fattas, motsvarande ungefär 25 procent av hela ordinarie antalet.

I tidskriften *Nordisk Medicin* har överläkaren docent Hjalmar Wijnblad i en ledande artikel understrukit att vi nu måste skapa en stark opinion och tvinga fram krafttag för att bemästra den fruktansvärda situation som sjuksköterskebristen orsakat i vårt land. Myndigheterna har spekulerat i känslan för kallet och detta har också delvis haft framgång därför att många sköterskor med hängivenhet, lojalitet och arbetsvillighet uppoffrat sig och tagit på sig arbetsbördor långt utöver det rimliga. Därigenom har sköterskebristen till en tid maskerats men nu har vi kommit till en situation när arbetsbördan för de kvarvarande sköterskorna är så stor att nyrekryteringen helt sviktar. I samma tidskrift har fil. lic. Eva Bohm gjort en översikt över situationen där det konstateras att 1956 endast 2,5 procent av sjukskötersketjänsterna var vakanta, 1959 3 procent men nu drygt 8 procent. Under denna tid har en kraftig upprustning av mentalsjukvård och stora landstingssjukhus pågått som ökat kravet på nya sjuksköterskor i ett tempo som icke motsvaras av antalet nyinrättade utbildningsplatser. Lunds lasarett annonserade under 1960 i medeltal två gånger i månaden med 55 tjänster per gång. Men inte ens vakansvikarier anmäler sig. Elva avdelningar med 267 platser stod fortfarande stängda i mars 1961. Sjuksköterskekåren i dag räknar 29.000 medlemmar under 66 års ålder. Av dem är cirka 16.500 gifta. Av de gifta arbetar inom yrket endast omkring 5.000 på heltid. Övriga mer eller mindre aktiva är omkring 5.200 och därav arbetar inom yrket 2.000 på deltid. Om man kunde locka bara en del av de cirka 6.300 icke yrkesverksamma tillbaka till yrket skulle sjuksköterskebristen inte vara så stor. Svenska Dagbladet har i en intressant artikelserie belyst olika sidor av sjuksköterskebristen och påpekar att en duktig flicka med folkskola och folkhögskola kan utan svårighet efter något års aftonkurs få plats på kontor som kas-

sörska eller dylikt med begynnelselönen av 833 kronor och slutlön 1.077 kronor i månaden. Genomgår hon i stället sjuksköterskeskola tar det henne tre år, varefter hon får 970 kronor i begynnelselönen och slutlön 1.199 kronor. Kontorsplatsen medför regelbunden arbetstid, ofta lediga lördagar, ordnad ledighet över huvud taget, helgfritt, ett ansvar för pengar kanske men inte för människoliv. En studentska med medelbetyg kan efter tre-fyra års universitetsstudier få statlig tjänst med 1.423 kronor i månadsinkomst. Är hon duktig avancerar hon till byråsekreterare med slutlön 2.368 kronor om hon inte gör ytterligare karriär. Om hon går sjuksköterskevägen får hon på sin högsta höjd en slutlön på 2.117 kronor och då måste hon bli rektor för en sjuksköterskeskola. En gift sjuksköterska med barn får ingenting över av sin lön när hon betalat sin barnvakt för vilken hon icke får göra avdrag på skatten.

Inom arbetsmarknadsstyrelsen pågår för närvarande en undersökning om behovet av sjuksköterskor och den s. k. Tapperska utredningen angående förbättrande av den underordnade sjukvårdspersonalens utbildning väntas inom den närmaste månaden bli färdig med sitt betänkande. En omläggning av sjukvårdsarbetet krävs med överflyttande av mindre kvalificerade arbetsuppgifter på underordnad personal så att sjuksköterskan mera kan ägna sig åt ledningen av avdelningsarbetet samt åt den direkta patientvården. Även på det lokala planet har liknande utredningar igångsatts genom vissa landstings försorg. Detta inger förhoppningar om att vi skall komma ur den nuvarande rent katastrofala situationen.

Det hastar emellertid. Varje dag måste sjuka människor avvisas från våra sjukhus på grund av sjuksköterskebristen samtidigt som miljontals kronor investeras i nya sjukhus som kanske inte på lång tid kan komma att användas av samma skäl. Vi får inte väja för att företaga okonventionella och radikala organisationsåtgärder *nu* — ofördröjligen.